

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๓ เดือน สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๘

=====

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล ชัยยพร หิรัญอร
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๙๒ หมู่ที่ ๗ ต.คึมขาด อ.หนองสองห้อง จ.ขอนแก่น
โทรศัพท์ ๐๖๑๐๔๙๙๐๔๓ Facebook-..... Line ๐๖๑๐๔๙๙๐๔๓
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๐.....
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
สถาบันการศึกษา โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา
คณะ/สาขาวิชา
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๕๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก เกษตรผสมผสาน
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๓ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
 ๑. แปลงเรียนรู้การบริหารจัดการศัตรูข้าว
 ๒. แปลงเรียนรู้การปลูกไม้สามอย่างประโยชน์ ๔ อย่าง
 ๓. แปลงเรียนรู้การปลูกแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ
๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การลดต้นทุนการผลิตข้าว
 - ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การปรับปรุงบำรุงดิน
 - ฐานเรียนรู้ที่ ๓ เกษตรทฤษฎีใหม่
 - ฐานเรียนรู้ที่ ๔ การเรียนรู้ด้านข้าว
๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๘ หลักสูตร ประกอบด้วย
 - ๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย
 ๑. การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตข้าว
 ๒. การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช
 - ๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย
 ๑. เศรษฐกิจพอเพียง: หลักคิดและการประยุกต์ใช้การประกอบอาชีพการเกษตร

๒. เกษตรทฤษฎีใหม่: การจัดการทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. เกษตรผสมผสาน: การปลูกป่า ๓ อย่างประโยชน์ ๔ อย่าง
- ๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย
 ๑. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
 ๒. การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพใช้เอง
 ๓. การปลูกแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ
- ๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรที่มีความโดดเด่น คือ “การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช”

เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่ตอบโจทย์การลดต้นทุนการผลิต เพิ่มคุณภาพผลผลิต และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรชีวภาพตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจ BCG โดยเน้นการใช้จุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ในการควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืชแทนการใช้สารเคมี

วัตถุประสงค์:

เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์ได้ด้วยตนเอง ลดการพึ่งพาสารเคมี เพิ่มความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม และสามารถขยายผลสู่การสร้างรายได้เสริมในชุมชน

เนื้อหา:

ประกอบด้วยความรู้เรื่องจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ วิธีการผลิต การเก็บรักษา การนำไปใช้ในแปลงเกษตร และการเปรียบเทียบต้นทุนกับการใช้สารเคมี

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้:

ใช้กระบวนการโรงเรียนเกษตรกร โดยเน้นการเรียนรู้แบบกลุ่ม การสาธิตจริงในพื้นที่ การจัดทำคู่มือภาพประกอบ และการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากสถาบันการศึกษาเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการ

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ (SCD)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอหนองสองห้อง ได้มีบทบาทสำคัญในการเข้าร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการด้านการเกษตรระดับอำเภอ โดยมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ เพื่อให้แผนงานที่จัดทำขึ้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่อย่างแท้จริง ดังนี้

๑. **การประชุมหารือร่วมกับคณะกรรมการระดับอำเภอ**

เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลสะท้อนปัญหา และเสนอแนวทางการพัฒนา โดยมีการนำข้อมูลจากพื้นที่ เช่น ปัญหาภัยแล้ง การเปลี่ยนแปลงของตลาด และความต้องการของเกษตรกรในชุมชน มาใช้ในการจัดทำแผนฯ

๒. **การรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่จริง**

มีการจัดเวทีประชาคมระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรโดยตรง ทั้งในด้านปัญหาความต้องการ และข้อเสนอแนะ

๓. **การจัดทำข้อเสนอแผนงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**

ศพก. ได้ร่วมมือกับสำนักงานเกษตรอำเภอ หน่วยงานวิชาการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำข้อเสนอแผนงานที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัด โดยเน้นการบูรณาการระหว่างการผลิต การตลาด และการพัฒนาทักษะเกษตรกร

๔. **การนำเสนอแผนงานต่อคณะกรรมการอำเภอ**

เมื่อจัดทำข้อเสนอแผนงานแล้ว ศพก. ได้เข้าร่วมเวทีนำเสนอแผนต่อคณะกรรมการระดับอำเภอ เพื่อให้เกิดการพิจารณาและปรับปรุงร่วมกัน โดยมีการเน้นจุดแข็งของพื้นที่ เช่น การมีผู้นำเกษตรกรที่เข้มแข็ง การมีเครือข่ายเกษตรกรที่เหนียวแน่น และการมีนวัตกรรมที่พัฒนาเองภายในชุมชน

๕. **การติดตามและประเมินผลร่วมกัน**

หลังจากแผนได้รับการอนุมัติ ศพก. มีบทบาทในการติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่ และรายงานผลต่อคณะกรรมการอำเภออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงแผนในรอบถัดไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้แผนงานมีความครอบคลุมและตรงกับความต้องการของพื้นที่ แต่ยังส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างยั่งยืนในระดับอำเภอ

๖. **การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนที่ อย่างเป็นระบบ ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แบบแผนที่)**

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอหนองสองห้อง เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของศูนย์ฯ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรกรรมของจังหวัดและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ โดยมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้:

วิธีการจัดทำแผนที่

๑. **การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่**

เริ่มต้นด้วยการรวบรวมข้อมูลด้านการผลิต ปัญหาอุปสรรค และศักยภาพของเกษตรกรในพื้นที่ เช่น ข้อมูลผลผลิตพืชหลัก ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ และต้นทุนการผลิต เพื่อใช้เป็นฐานในการวางแผน

๒. **การจัดเวทีประชาคมและการประชุมกลุ่มย่อย**

มีการจัดเวทีประชาคมระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากเกษตรกร ผู้นำชุมชน และกลุ่มเกษตรกร โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะทางการพัฒนาและกิจกรรมที่ต้องการให้ดำเนินการใน ปีงบประมาณนั้น

๓. **การประชุมคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ**

คณะกรรมการ ศพก. ซึ่งประกอบด้วยเกษตรกรต้นแบบ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ ผู้นำท้องถิ่น และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันพิจารณาและจัดทำแผนปฏิบัติการราย ศพก. โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับจากเวทีประชาคมและข้อเสนอจากพื้นที่

๔. **การจัดทำเอกสารแผนที่ อย่างเป็นทางการ**

หลังจากได้ข้อสรุปจากการประชุม คณะกรรมการจะจัดทำเอกสารแผนปฏิบัติการราย ศพก. โดยระบุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรมหลัก งบประมาณที่ต้องใช้ และหน่วยงานรับผิดชอบ พร้อมแนบแผนผังพื้นที่และแปลงเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

๕. **การนำเสนอและบูรณาการกับแผนระดับอำเภอ**

แผนราย.ศพก. จะถูกนำเสนอเพื่อบูรณาการร่วมกับแผนปฏิบัติการระดับอำเภอ ผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ

๖. **ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ**

๗. **เกษตรกรต้นแบบและสมาชิก.ศพก.**

มีบทบาทในการเสนอแนวทางการพัฒนาและกิจกรรมที่ต้องการให้ดำเนินการในพื้นที่

๘. **เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ**

ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและให้คำปรึกษาทางวิชาการในการจัดทำแผน

๙. **ผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

สนับสนุนข้อมูลและทรัพยากรในพื้นที่ รวมถึงร่วมพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรม

๑๐. **หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง**

เช่น สำนักงานพัฒนาที่ดิน สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เข้าร่วมเสนอแนวทางการสนับสนุนและบูรณาการแผนงาน

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. **ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่**

๑.๑ **แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น**

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นายชัยพร หิรัญอร ทำการเกษตรโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบในลักษณะเกษตรกรสอนเกษตรกร เกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึก มีการบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจน การบูรณาการหน่วยงานราชการ เอกชน รัฐวิสาหกิจ เป็นจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรในชุมชน มีระบบการผลิตแบบพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน จนได้รับรางวัลชนะเลิศหมอดินอาสาดีเด่น สาขาการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการเกษตร ประจำปี ๒๕๕๙.....และ รางวัลชนะเลิศ โฉรางวัลพระราชทาน สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การประกวดการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๑๐ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐. พื้นที่สภาพพื้นดินมีปัญหา ระดับบุคคล เกษตรกรต้นแบบจึงเกิดความตระหนักว่า “การเกษตรไม่ใช่เพียงการทำตามความเคยชิน แต่สามารถพัฒนาได้ด้วยหลักวิชาการและเทคโนโลยี” จึงเริ่มทดลองปรับเปลี่ยนวิธีการผลิต เช่น การใช้ปุ๋ยหมักแทนปุ๋ยเคมี การวางแผนการปลูกพืชตามฤดูกาล และการจัดการน้ำอย่างมีระบบผลลัพธ์ที่ได้คือผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ต้นทุนลดลง และสามารถนำผลผลิตไปแปรรูปหรือจำหน่ายในช่องทางใหม่ ๆ ได้ ทำให้เกิดความมั่นใจและแรงผลักดันในการเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรในพื้นที่ โดยเน้นการเรียนรู้ร่วมกันและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

การเปลี่ยนแปลงจากการทำเกษตรแบบดั้งเดิมสู่การใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยี ไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่เป็นผลจากการเผชิญกับปัญหาและความท้าทายที่สะสมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลักดันให้เกษตรกรต้นแบบของ ศพก. อำเภอหนองสองห้อง ต้องปรับตัวและแสวงหาแนวทางใหม่ในการทำเกษตร โดยมีปัจจัยสำคัญดังนี้

- **ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น**

ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง และเมล็ดพันธุ์จากภายนอก ทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ราคาผลผลิตกลับไม่แน่นอน ส่งผลให้กำไรลดลงและเกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ

- **ผลผลิตไม่สม่ำเสมอและคุณภาพไม่ตรงตามความต้องการของตลาด**

การปลูกพืชโดยไม่อิงหลักวิชาการ เช่น การไม่วิเคราะห์ดิน หรือการปลูกพืชไม่เหมาะกับฤดูกาล ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพต่ำและไม่สามารถแข่งขันในตลาดได้

- **ภัยธรรมชาติและสภาพอากาศที่แปรปรวน**

น้ำท่วม ฝนทิ้งช่วง และอุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลให้พืชเสียหายและยากต่อการวางแผนการผลิตแบบเดิม เกษตรกรจึงต้องหาวิธีจัดการความเสี่ยง เช่น การใช้ระบบควบคุมโรงเรือน หรือการปลูกพืชที่ทนต่อสภาพแวดล้อม

- **การขาดช่องทางการตลาดและอำนาจต่อรอง**

เกษตรกรรายย่อยมักขายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลาง ทำให้ขาดอำนาจในการกำหนดราคา และไม่สามารถเข้าถึงตลาดที่มีมูลค่าสูงได้ จึงเกิดความจำเป็นในการเรียนรู้ด้านการตลาดและการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

- **แรงงานลดลงและความจำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพ**

ด้วยจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ลดลง เกษตรกรจึงต้องหาวิธีเพิ่มผลผลิตโดยใช้แรงงานน้อยลง เช่น การใช้เครื่องจักรขนาดเล็ก หรือระบบน้ำหยดอัตโนมัติ

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

ในแปลงเรียนรู้และฐานเรียนรู้ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอหนองสองห้อง ได้มีการนำหลักวิชาการและเทคโนโลยีการเกษตรมาปรับใช้อย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยมีแนวทางการประยุกต์ใช้ดังนี้

- **การลดปัญหาเรื่องดิน**

มีการวิเคราะห์คุณภาพดินก่อนปลูกพืช และปรับปรุงดินด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตจากเศษใบไม้และมูลสัตว์ในชุมชน ซึ่งช่วยฟื้นฟูโครงสร้างดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุ และลดการพังพาปุ๋ยเคมี

- **การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ**

ใช้เทคโนโลยีระบบน้ำหยดและการจัดทำร่องน้ำในแปลงนา เพื่อควบคุมปริมาณน้ำให้เหมาะสมกับชนิดพืช ลดการสูญเสีย และป้องกันน้ำท่วมในฤดูฝน

- **การลดต้นทุนการผลิต**

ส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์ที่คัดเลือกเองในชุมชน การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพจากวัสดุท้องถิ่น เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มาและบาซิลลัส เพื่อควบคุมโรคพืชและแมลงศัตรูพืชโดยไม่ต้องใช้สารเคมีราคาแพง

- **การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ**

ปรับเปลี่ยนวิธีการปลูก เช่น การปลูกข้าวแบบต้นกล้าคุณภาพ การปลูกพืชหลังนาแบบหมุนเวียน

- **อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน**

๑. **การศึกษาข้อมูลและปัญหาในพื้นที่**

เริ่มต้นด้วยการสำรวจสภาพพื้นที่ เช่น คุณภาพดิน ปริมาณน้ำ ความเสี่ยงจากศัตรูพืช และความต้องการของตลาด เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม

๒. **การเลือกเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เหมาะสม**

พิจารณาเทคโนโลยีที่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงดิน การใช้ระบบน้ำหยดเพื่อลดการใช้น้ำ หรือการใช้เชื้อจุลินทรีย์ควบคุมโรคพืชแทนสารเคมี

๓. **การทดลองและปรับใช้ในแปลงเรียนรู้**

นำเทคโนโลยีที่เลือกมาทดลองใช้ในพื้นที่จริง โดยเริ่มจากขนาดเล็กเพื่อประเมินผล เช่น ทดลองใช้ปุ๋ยหมักในแปลงผัก หรือทดลองปลูกพืชร่วมกับพืชไล่แมลง เพื่อดูผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและการระบาดของศัตรูพืช

๔. **การเก็บข้อมูลและประเมินผล**

มีการบันทึกข้อมูลผลผลิต ต้นทุนการผลิต และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินประสิทธิภาพของเทคโนโลยีที่ใช้ และปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๕. **การขยายผลและถ่ายทอดความรู้**

เมื่อได้ผลลัพธ์ที่ดี เกษตรกรต้นแบบจะนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดให้กับเกษตรกรรายอื่นผ่านกิจกรรมของศพก. เช่น การจัดอบรม การสาธิตในแปลงเรียนรู้ และการจัดทำสื่อความรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และขยายผลในระดับชุมชน

๖. **การติดตามและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง**

มีการติดตามผลการใช้เทคโนโลยีในระยะยาว และปรับปรุงวิธีการให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและความต้องการของตลาด เช่น การปรับสูตรปุ๋ยอินทรีย์ตามชนิดพืช หรือการปรับระบบน้ำให้เหมาะกับฤดู

๓). อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ขั้นตอนที่ ๑: การวิเคราะห์ดินก่อนปลูก

- **เก็บตัวอย่างดินจากแปลงปลูก** โดยใช้วิธีสุ่มจากหลายจุดในแปลง แล้วนำมาผสมให้เป็นตัวอย่างรวม
- **ส่งตัวอย่างดินไปยังหน่วยงานที่ให้บริการวิเคราะห์ดิน** เช่น สำนักงานพัฒนาที่ดิน หรือศูนย์บริการวิชาการเกษตร
- **รอผลการวิเคราะห์** ซึ่งจะระบุค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH), ปริมาณธาตุอาหารหลัก (N-P-K), อินทรีย์วัตถุ และความเค็มของดิน

- นำผลวิเคราะห์มาวางแผนการใช้ปุ๋ย โดยเลือกชนิดและปริมาณปุ๋ยให้เหมาะสมกับความต้องการของพืช และสภาพดิน เช่น หากดินขาดโพแทสเซียม ก็เน้นใช้ปุ๋ยสูตรที่มี K สูง

ขั้นตอนที่ ๒: การปรับปรุงดินตามผลวิเคราะห์

- ใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยพืชสด เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและปรับโครงสร้างดิน
- ปรับ pH ดิน เช่น หากดินเป็นกรดมาก อาจใช้ปูนขาวเพื่อปรับสภาพ
- จัดการระบบน้ำ เพื่อป้องกันการชะล้างธาตุอาหารและควบคุมความชื้นให้เหมาะสม

ขั้นตอนที่ ๓: การเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสม

- ศึกษาสภาพภูมิอากาศและฤดูกาลในพื้นที่ เช่น ปริมาณฝน อุณหภูมิ และความชื้น
- เลือกพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพแวดล้อม เช่น พันธุ์ข้าวที่ทนน้ำท่วม หรือพันธุ์ถั่วที่ทนแล้ง
- เลือกพันธุ์ที่ต้านทานโรคและแมลง โดยอิงจากข้อมูลวิชาการ เช่น พันธุ์อ้อยที่ต้านทาน ☐ านโรคใบไหม้ หรือพันธุ์เห็ดที่ทนต่อเชื้อรา

ขั้นตอนที่ ๔: การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

- เฝ้าระวังและตรวจสอบแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อดูสัญญาณการระบาดของ
- ใช้วิธีป้องกันเชิงกลและชีวภาพก่อนใช้สารเคมี เช่น ปลูกพืชไล่แมลง ใช้กับดักแมลง หรือปล่อยแมลงตัว
- หากจำเป็นต้องใช้สารเคมี ให้เลือกใช้ตามคำแนะนำของนักวิชาการ และใช้ในปริมาณที่เหมาะสมเพื่อ

ขั้นตอนที่ ๕: การบันทึกข้อมูลและประเมินผล

- บันทึกข้อมูลการใช้ปุ๋ย พันธุ์พืช และการจัดการต่าง ๆ เพื่อใช้ในการประเมินผลผลิตและต้นทุน
- ประเมินผลหลังการเก็บเกี่ยว เช่น ผลผลิตต่อไร่ คุณภาพผลผลิต และต้นทุนรวม
- ปรับปรุงแนวทางการผลิตในรอบถัดไป โดยอิงจากข้อมูลจริงและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เกษตร

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)ข้าว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๗.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒)มะม่วง พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒)แฝก พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิล จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)วัว..... จำนวน.....๗..... (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....๓.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑)ข้าว.....เป็นเงิน.....๒,๖๑๐.....บาท/ไร่

๑.๒)มะม่วง.....เป็นเงิน.....๒,๙๑๓.....บาท/ไร่

๑.๓)แฝก.....เป็นเงิน.....๑,๐๐๐.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๖,๕๒๓.....บาท/ไร่

รายได้๑๕,๒๑๒.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรายแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ขายข้าว ,มะม่วง และแฝก.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๒๕๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

จากการดำเนินงานในฐานะเกษตรกรรายแบบและผู้ดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ฯ ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์ในด้านการพัฒนาความรู้และทักษะทางการเกษตร สามารถนำเทคโนโลยีและแนวทางใหม่ ๆ มาปรับใช้ในแปลงของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และมีรายได้ที่มั่นคงสำหรับเกษตรกรรายอื่น ได้รับโอกาสในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมอบรม สาธิต และการให้คำปรึกษา ทำให้สามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการผลิตที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน รวมถึงการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาร่วมกันในระดับชุมชน เกิดการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็ง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างคุ้มค่า และสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ ส่งผลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมหากต้องการให้จัดรูปแบบเป็นตารางเปรียบเทียบหรือสรุปเป็นหัวข้อย่อย ผมสามารถช่วยจัดให้ได้ครับ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ได้นำหลักวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาปรับใช้ในงานกิจกรรมการเกษตร โดยมุ่งเน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น การใช้ผลวิเคราะห์ดินในการวางแผนการใส่ปุ๋ย ซึ่งช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีเกินความจำเป็น และป้องกันการชะล้างสารเคมีลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ นอกจากนี้ยังส่งเสริมการใส่ปุ๋ยอินทรีย์และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น เศษฟางและเปลือกผลไม้ มาทำปุ๋ยหมัก เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน และลดปริมาณขยะในแปลงเกษตร ในด้านการควบคุมศัตรูพืช ข้าราชการเน้นการใช้ชีววิธี เช่น การใช้จุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ในการควบคุมโรคในดินและแมลงศัตรูพืช เพื่อลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ นอกจากนี้ยังส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียนและพืชคลุมดิน เพื่อรักษาความชื้นในดิน ลดการพังทลายของดิน และเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เกษตร จากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว พบว่าชุมชนมีความตระหนักมากขึ้นในการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลดีต่อทั้งระบบนิเวศและคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในระยะยาว

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรภายในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) บทบาทสำคัญในการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เกษตรและชุมชน โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน เช่น การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยมีการวางแผนการใส่ปุ๋ยและน้ำตามผลวิเคราะห์ดิน ช่วยลดการใช้สารเคมีเกินความจำเป็นและลดการสูญเสียทรัพยากร นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น เศษฟาง เศษพืช และเปลือกผลไม้ มาทำปุ๋ยหมัก ซึ่งช่วยลดปริมาณขยะในแปลงเกษตรและเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น ขณะเดียวกันก็มีการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้ระบบน้ำหยด การเก็บน้ำฝน และการฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อให้สามารถใช้น้ำได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว ในด้านการควบคุมศัตรูพืช ศพก.ส่งเสริมการใช้ชีววิธี เช่น การใช้จุลินทรีย์ที่มีประโยชน์และแมลงตัวห้ำ แทนการใช้สารเคมี ซึ่งช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ นอกจากนี้ยังมีการปลูกพืชหมุนเวียนและพืชคลุมดิน เพื่อรักษาความชื้นในดิน ลดการพังทลายของหน้าดิน และเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เกษตร กิจกรรมในศพก.ยังช่วยสร้างจิตสำนึกให้กับเกษตรกรและเยาวชนในชุมชน เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การปลูกป่า การฟื้นฟูดิน และการจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นประโยชน์ที่สำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างความมั่นคงให้กับระบบเกษตรกรรมในระยะยาว

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่อย่างชัดเจน โดยได้ศึกษาสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และลักษณะของดินในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีความสำคัญต่อการวางแผนการผลิตทางการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น โดยเฉพาะการเลือกชนิดพืชที่เหมาะสมกับฤดูกาล การจัดการน้ำในช่วงแล้งหรือฝนตกหนัก และการปรับปรุงดินให้เหมาะกับการปลูกพืชแต่ละชนิด นอกจากนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของเกษตรกรในพื้นที่ เช่น พืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว ผักสวนครัว และพืชไร่ รวมถึงข้อมูลด้านต้นทุนการผลิต ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ และปัญหาที่เกษตรกรประสบ เช่น ดินเค็ม น้ำท่วม และโรคแมลง

ระบด ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ถูกนำมาใช้ในการวางแผนกิจกรรมของศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างตรงจุด

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมภายใต้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) โดยเปิดพื้นที่เป็นจุดอบรมและศึกษาดูงานให้แก่เกษตรกรในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงอย่างต่อเนื่อง โดยเนื้อหาการอบรมเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น การใช้ปุ๋ยตามผลวิเคราะห์ดิน การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การควบคุมศัตรูพืชด้วยชีววิธี และการเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ และได้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ทั้งในรูปแบบการบรรยาย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติจริงในแปลงเกษตร เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้เกษตรกรแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และกลุ่มเกษตรกรจากพื้นที่อื่น ๆ ที่สนใจเข้ามาเรียนรู้แนวทางการทำเกษตรแบบยั่งยืน โดยข้าพเจ้าได้จัดเตรียมข้อมูลประกอบการนำเสนอ เช่น แผนผังแปลงเกษตร ตัวอย่างการใช้เทคโนโลยี และผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้เข้าชมสามารถเข้าใจภาพรวมของการบริหารจัดการแปลงเกษตรได้อย่างชัดเจน การให้บริการในฐานะจุดอบรมและศึกษาดูงานนี้ ไม่เพียงแต่ช่วยเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตร แต่ยังเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่อย่างยั่งยืน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ในฐานะเกษตรกรต้นแบบของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและผู้ให้บริการด้านการแก้ไขปัญหาทางการเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการให้คำแนะนำที่อิงหลักวิชาการและประสบการณ์จริง เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดและยั่งยืน เมื่อเกษตรกรประสบปัญหา เช่น การระบาดของโรคพืชและแมลง การจัดการดินที่เสื่อมสภาพ หรือปัญหาด้านตลาด ข้าพเจ้าได้ให้คำปรึกษาโดยแนะนำแนวทางการแก้ไข เช่น การใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมโรค การปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ หรือการปรับเปลี่ยนชนิดพืชให้เหมาะสมกับฤดูกาลและความต้องการของตลาด พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือสถานีพัฒนาที่ดิน เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติม นอกจากนี้ ข้าพเจ้ายังเปิดพื้นที่ของศูนย์ฯ เป็นจุดรับเรื่องร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะจากเกษตรกรในชุมชน โดยรับฟังปัญหาอย่างเป็นกลาง และนำข้อมูลที่ได้รับไปประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน เช่น ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่เกษตร ปัญหาการเข้าถึงเมล็ดพันธุ์ หรือปัญหาด้านราคาผลผลิต การให้บริการในลักษณะนี้ช่วยสร้างความไว้วางใจระหว่างเกษตรกรและศูนย์ฯ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเปิดเผย และสามารถพัฒนาระบบการเกษตรในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ได้ดำเนินการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและวิชาการเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการเผยแพร่ความรู้ที่ทันสมัย ถูกต้อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในแปลงเกษตรของแต่ละราย ในด้านข้อมูลข่าวสาร ข้าพเจ้าได้จัดทำและเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตร เช่น ราคาผลผลิตในตลาด การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ การแจ้งเตือนโรคและแมลงศัตรูพืช รวมถึงนโยบายหรือ

โครงการสนับสนุนจากภาครัฐ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ของศูนย์ฯ กลุ่มไลน์ของเกษตรกร และการประชุมกลุ่มย่อยในชุมชน ในด้านวิชาการเกษตร ได้จัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ เช่น การฝึกอบรม การสาธิตแปลงเรียนรู้ และการให้คำปรึกษาเฉพาะราย โดยเนื้อหาครอบคลุมเรื่องการจัดการดินและน้ำ การใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ การควบคุมศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) การผลิตพืชตามมาตรฐาน GAP และการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น GIS เพื่อวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับพื้นที่ การให้บริการดังกล่าวช่วยเสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกรในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และสามารถพัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพและความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ได้ดำเนินการขยายผลองค์ความรู้ด้านการเกษตรไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกรในพื้นที่ โดยใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การสาธิตในแปลงเรียนรู้ การลงพื้นที่ให้คำปรึกษาเฉพาะราย และการเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ เกษตรกรในชุมชนได้เริ่มนำองค์ความรู้ไปปรับใช้จริง เช่น การใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมโรคและแมลง การปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกพืชหมุนเวียน และการวางแผนการผลิตโดยอิงข้อมูลจากแผนที่น้ำท่วมและสภาพพื้นที่ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มคุณภาพและปริมาณผลผลิต การเข้าสู่มาตรฐาน GAP และการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาชุมชนร่วมกัน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการเกษตรที่มีความยั่งยืนและสามารถปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ อบต. และกลุ่มเกษตรกร ในการจัดกิจกรรมอบรม ถ่ายทอดความรู้ และพัฒนาแปลงเรียนรู้ รวมถึงการร่วมวางแผนการผลิต การจัดการน้ำ และการส่งเสริมมาตรฐาน GAP นอกจากนี้ยังร่วมกับชุมชนในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร และผลักดันการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและความยั่งยืนทางการเกษตรในชุมชน

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ในฐานะประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้ทำหน้าที่บริหารจัดการกิจกรรมภายในศูนย์ฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยประสานงานกับหน่วยงานราชการและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ วางแผนการจัดอบรม ถ่ายทอดองค์ความรู้ และพัฒนาแปลงเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการติดตามผลการดำเนินงาน สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกร และส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการผลิต เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและความยั่งยืนของเกษตรกรในชุมชน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน มีความภาคภูมิใจอย่างยิ่งในการดำเนินงานเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพราะได้มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และการสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็ง เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของเกษตรกร เช่น การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ข้าพเจ้ามุ่งมั่นพัฒนางานอย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืนของภาคเกษตรในพื้นที่

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

แสดงบทบาทความเป็นผู้นำในชุมชนทั้งในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ โดยในรูปแบบทางการ ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ฯ มีหน้าที่วางแผน ประสานงาน และขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายเกษตรกร ในรูปแบบไม่เป็นทางการ ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่ชาวบ้านให้ความไว้วางใจในการขอคำปรึกษา แนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเกษตร รวมถึงเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น การรวมกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหาในพื้นที่ บทบาททั้งสองด้านสะท้อนถึงความเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือ ความเข้มแข็งของชุมชน และการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ได้อุทิศเวลา แรงกาย แรงใจ และความรู้ความสามารถในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของชุมชน โดยไม่หวังผลตอบแทนส่วนตัว เช่น การเปิดพื้นที่ส่วนตัวเป็นแปลงเรียนรู้สำหรับเกษตรกร การจัดกิจกรรมอบรม โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย และการลงพื้นที่ให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหา แม้ในเวลานอกเหนือจากภารกิจหลัก นอกจากนี้ ข้าพเจ้ายังร่วมผลักดันการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน สนับสนุนการผลิตที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน และช่วยประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรได้รับการสนับสนุนอย่างทั่วถึง การเสียสละเหล่านี้เกิดจากความตั้งใจที่จะเห็นชุมชนมีความมั่นคงและยั่งยืนในด้านการเกษตร

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

นายชัยพร หิรัญอร ดำเนินชีวิตน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ

๑. เป้าหมายที่ชัดเจน ทำการเกษตรแบบผสมผสานและ มีอยู่มีกินตลอดปี
๒. ขยัน อดทน เริ่มต้นเกษตรทฤษฎีใหม่มาปรับใช้ในพื้นที่ที่เหมาะสม
๓. ประหยัด พึ่งพาตนเอง ไม่มีหนี้สิน
๔. ทำดี ยึดมั่นในหลักธรรม อธิبات ๔

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ฯ เกษตรกรต้นแบบ และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอ ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสัมภาษณ์เชิงลึก และการรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินกิจกรรมจริงในพื้นที่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้าน ผลจากการถอดบทเรียนได้นำไปสู่การปรับปรุงแผนงานให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และเป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

การถอดบทเรียนดำเนินการผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสะท้อนความเป็นจริงในพื้นที่ ได้แก่:

๑. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเกษตรกรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
๒. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับเกษตรกรต้นแบบและเจ้าหน้าที่ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงประสบการณ์
๓. การสังเกตการณ์ (Observation) ในกิจกรรมอบรมและแปลงเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมและผลการนำองค์ความรู้ไปใช้
๔. การวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis) จากเอกสารรายงาน ภาพถ่าย และบันทึกกิจกรรม เพื่อสรุปผลการดำเนินงาน
๕. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อประเมินผลกระทบและความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม
๖. กระบวนการทั้งหมดมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสะท้อนผลการดำเนินงานอย่างตรงไปตรงมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ต่อไป

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหาและอุปสรรค

- เกษตรกรบางรายไม่สะดวกเข้าร่วมกิจกรรมถอดบทเรียน เนื่องจากติดภารกิจหรือฤดูกาลผลิต
- ขาดข้อมูลบันทึกอย่างเป็นระบบในบางกิจกรรม ทำให้การรวบรวมข้อมูลย้อนหลังเป็นไปได้ยาก
- ความแตกต่างด้านการรับรู้และประสบการณ์ของผู้เข้าร่วม อาจทำให้ข้อมูลที่ได้มีความหลากหลายและต้องใช้เวลาในการวิเคราะห์
- เครื่องมือบางประเภท เช่น แบบสอบถาม อาจไม่เหมาะกับผู้มีข้อจำกัดด้านการอ่านเขียน

ข้อเสนอแนะ

- ควรวางแผนการถอดบทเรียนล่วงหน้าให้สอดคล้องกับช่วงเวลาว่างของเกษตรกร
- ส่งเสริมการบันทึกข้อมูลกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แบบฟอร์มที่เข้าใจง่าย
- ใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ หรือการใช้ภาพประกอบ

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรมต่างๆ ภายใน ศพก.หลัก

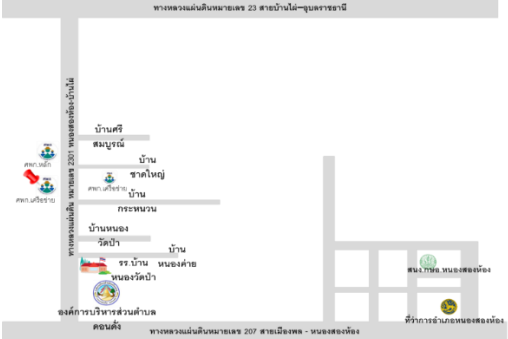
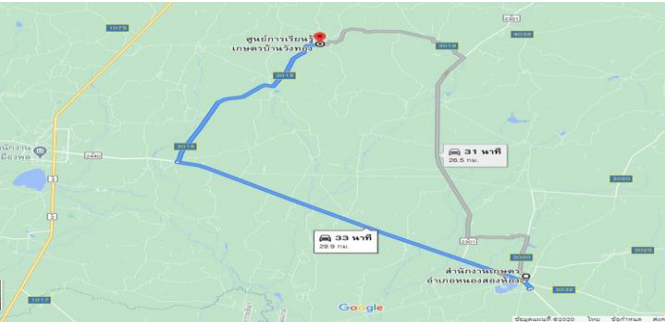
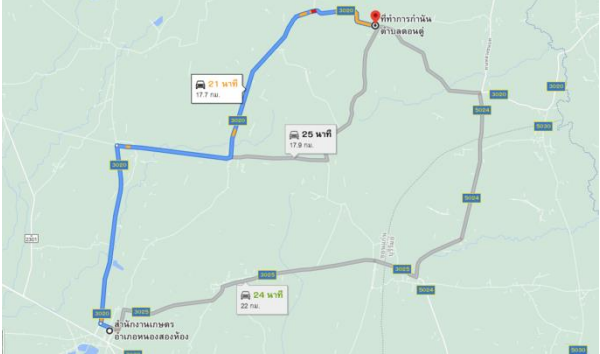

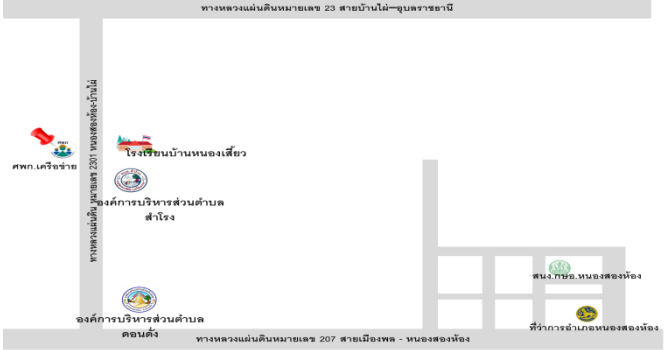
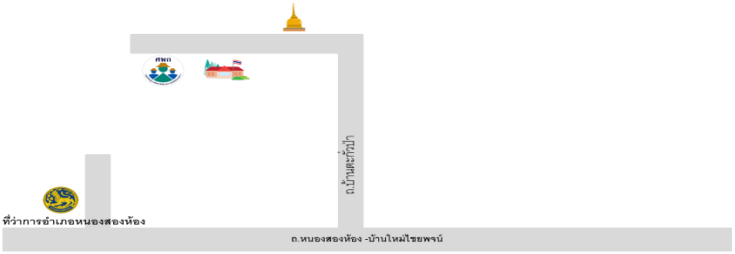
ภาพแสดงการมีส่วนร่วม

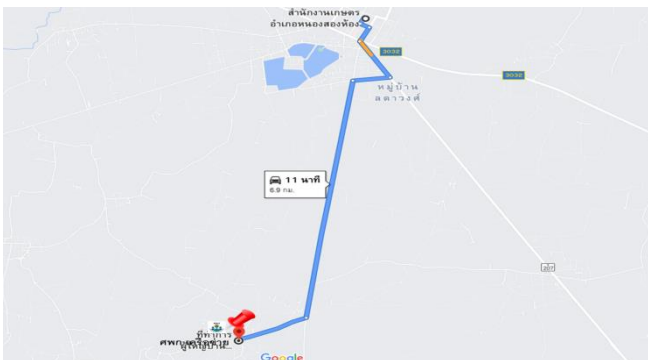
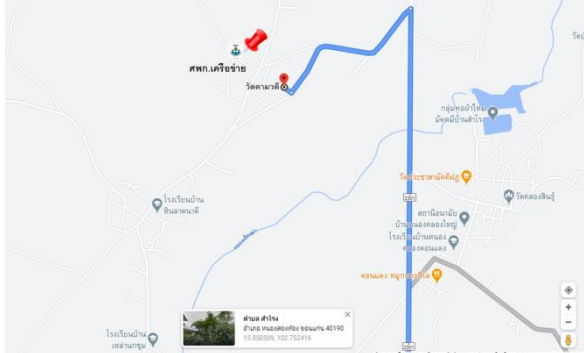

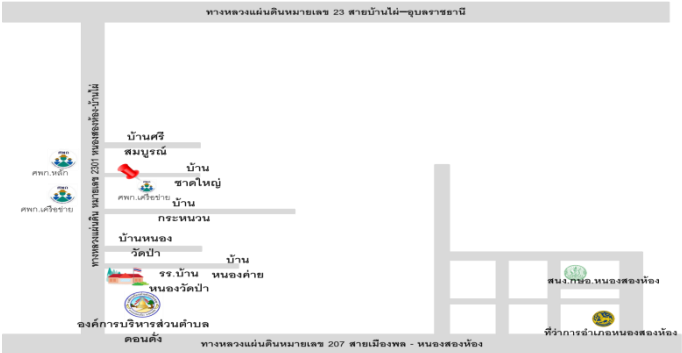
แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก.หลัก และ ศพก.เครือข่าย อำเภอหนองสองห้อง

ลำดับ	ชื่อศูนย์ ศพก.	แผนที่ที่ตั้ง ศพก.
๑	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนหนองพลวง 	พิกัด : Latitude = ๑๕.๖๔๕๖๑๐๘๖๙๕๒๒๓๔๙ Longitude = ๑๐๒.๘๒๖๒๕๔๙๖๗๑๖๐๘๘ x = ๒๖๖๙๗๔ y = ๑๗๓๐๙๒๘ zone = ๔๘
๒	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนหนองบัวแดง 	 พิกัด : Latitude = ๑๕.๗๘๔๘๙๕๖๔๘๘๘๘๐๐๖ Longitude = ๑๐๒.๗๖๓๙๒๑๔๓๙๗๔๘๒ x = ๒๖๐๔๕๒ y = ๑๗๔๖๔๑๔ zone = ๔๘

๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตข้าวแบบนาแปลงใหญ่ตำบลคึมชาด 	 พิกัด : Latitude = ๑๐๒.๗๖๔๑๑๔๕๓๐๒๒๑๒๙ Longitude = ๑๕.๗๗๙๒๔๓๒๖๖๖๙๒๕๕๗ x = ๒๖๑๐๐๒ y = ๑๗๔๕๗๘๘ zone = ๔๘
๔	กลุ่มปลูกผักปลอดสารบ้านวังหิน วังทอง 	พิกัด : Latitude = ๑๕.๘๗๘๗๓๐๑๗๓๖๗๓๘๘๓ Longitude = ๑๐๒.๗๑๓๘๖๒๘๖๐๒๔๖๖๕ x = ๒๕๕๒๐๐ y = ๑๗๕๖๘๕๘ zone = ๔๘
๕	กลุ่มเพาะเห็ดที่บ้านหนองบัวทอง 	พิกัด : Latitude = ๑๕.๘๐๒๗๓๓๓๔๕๗๘๐๑๔ Longitude = ๑๐๒.๙๐๖๖๓๑๔๑๘๘๓๔๖๗ x = ๒๗๕๗๖๖ y = ๑๗๔๘๒๓๑ zone = ๔๘
๖	ศูนย์เรียนรู้การปลูกมันสำปะหลัง	พิกัด : Latitude = ๑๕.๘๕๖๓๕๘๙๐๓๔๓๘๔๐๓ Longitude = ๑๐๒.๗๖๐๓๓๕๓๗๐๑๕๐๘๗ x = ๒๖๐๑๕๒ y = ๑๗๕๔๓๒๘ zone = ๔๘

		
๗	ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์บ้านตะกั่วป่า 	พิกัด : Latitude = ๑๕.๖๘๘๕๔๔๑๖๙๒๖๓๖๘ Longitude = ๑๐๒.๘๕๐๘๗๙๖๕๓๘๕๐๓๓ x = ๒๖๙๖๖๓ y = ๑๗๓๖๖๕๓ zone = ๔๘
๘	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสาน 	พิกัด : Latitude = ๑๕.๗๓๗๕๐๓๐๖๓๗๙๒๑๑ Longitude = ๑๐๒.๘๖๘๙๐๒๓๖๖๕๔๒๓๗ x = ๒๗๑๖๕๐ y = ๑๗๔๐๐๕๒ zone = ๔๘
๙	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนโนนธาตุ	พิกัด : Latitude = ๑๕.๖๘๘๕๖๔๘๖๓๒๙๒๓๖๕ Longitude = ๑๐๒.๗๘๐๕๑๑๘๘๐๘๕๕๕๓ x = ๒๖๒๑๑๘ y = ๑๗๓๕๗๓๓ zone = ๔๘

		
๑๐	ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพันธุ์ข้าวชุมชน โคกกล่าม 	พิกัด : Latitude = ๑๕.๗๒๑๙๒๖๘๑๖๓๗๐๔๒๒ Longitude = ๑๐๒.๗๘๐๑๕๐๕๓๐๙๐๐๖๑ x = ๒๖๒๑๑๘ y = ๑๗๓๕๗๓๓ zone = ๔๘
๑๑	ศูนย์เรียนรู้ด้านการผลิตเห็ดบ้าน หนองบัวแดง 	พิกัด : Latitude = ๑๕.๗๒๒๑๙๙๑๐๐๖๘๕๙๗๑ Longitude = ๑๐๒.๘๐๗๐๗๖๙๓๗๓๓๙๔ x = ๒๖๕๐๐๕ y = ๑๗๓๙๔๒๖ zone = ๔๘
๑๒	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานบ้าน หนองนาดี 	พิกัด : Latitude = ๑๕.๘๕๐๓๑๑ Longitude = ๑๐๒.๗๕๒๔๗๘ x = ๒๕๕๒๙๖ y = ๑๗๕๓๖๖๗ zone = ๔๘

๑๓	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานบ้านคีมขาด 	พิกัด : Latitude = ๑๕.๗๘๒๘๖๓๖๔๕๔๑๐๗๘ Longitude = ๑๐๒.๗๗๒๘๖๒๕๓๗๒๑๓๙ x = ๒๖๑๔๐๘ y = ๑๗๔๖๑๙๐ zone = ๔๘
๑๔	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาเกษตรผสมผสานหนองสองห้อง 	พิกัด : Latitude = ๑๕.๗๒๓๖๓๙ Longitude = ๑๐๒.๗๘๗๗๓๒ X = ๒๖๒๙๓๓ Y = ๑๗๓๙๖๐๗ zone = ๔๘
๑๕	ศูนย์เรียนรู้ด้านไร่นาสวนผสมบ้านหนองทุ่ม นิสาลักษณ์ ทารณ (เนส) Young Smart Farmer	พิกัด : Latitude = ๑๕.๘๔๐๔๑๔๓๖ Longitude = ๑๐๒.๗๑๗๓๔๙๓๐ x = ๒๕๔๙๐๐ y = ๑๗๕๒๔๘๑ zone = ๔๘
๑๖	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสู่โคกหนองนาโมเดลบ้านวังคู อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น	พิกัด : Latitude ๑๕.๗๕๒๑๓๘ Longitude ๑๐๒.๗๓๖๑๕๖ X ๒๕๗๔๓๗ Y ๑๗๔๒๘๑๙ Zone ๔๘P

